

השליחות האחת והיחידה של קק"ל היא שמירה על קרקעות הלאום

פרופ' יוסי כץ

כולם מדברים על התכנון, על השאלה איך צריך התכנון להתבצע, על מורכבות התכנון ועל השאלה מי בכלל צריך לעסוק בו ומי לא, על כך שהתכנון לקוי או על כך שהוא כלל אינו קיים. האמת היא שהתכנון בישראל ממש בלתי אפשרי, כיוון שקיימת מערכת נסתרת של אינטרסים מאחורי הקלעים, מתחת לפני הקרקע, ללא קשר לחוקים ולנהלים. זו מערכת הקיימת ופועלת בכנסת ובממשלה, והיא מפעילה לחצים ללא בושה כשהיא מנסה לקדם אינטרסים סקטוריאליים. דוגמה לשיטת האינטרסים שמענו מפי שר החקלאות, שהציג גישה סקטוריאלית שאותה היה מנוע מלהציג בפני דירקטוריון קק"ל. אין לנו ויכוח בשאלה על עצם הצורך בעיגון זכויות החקלאים בקרקע. השאלה היחידה השנויה במחלוקת היא על ה"כמה". מה שבפריפריה – בפריפריה, אבל מה עם הזכויות ברשפון, מה עם הזכויות בקיבוצי הנדל"ן במישור החוף, ומיהם האינטרסנטים הנדל"ניסטים הניצבים מאחורי כל מפעילי הלחצים? ועוד דבר שלא כל כך מדברים עליו הוא שעל רקע המאבק לעיגון זכויות החקלאים בקרקע קמו לנו היסטוריונים חדשים המשכתבים את ההיסטוריה. אלה טוענים שקרן קימת היא בעצם גוף המוכר קרקעות בצורה משפטית כזו או אחרת, בשעה שלא היו דברים מעולם. בתקנות קרן קימת אין כל זיקה למכירת קרקעות, אלא להחכרה בלבד. זאת ועוד. ההיסטוריונים החדשים מנסים לייצר מציאות שלא הייתה, כאילו המתישבים על הקרקע בעצם קנו אותה בכסף, או שחלק מכסף שימש לקנייה. הדברים האלה אינם מוצגים בפני הציבור רק בעל פה, אלא מוצאים את ביטויים גם בכתבי עת שונים. המצב הזה בלתי נסבל. לדעתי קרן קימת צריכה כיום לקבל החלטה עקרונית ואמיצה ולהציג אותה בצורה ברורה בפני הקונגרס, כדי להבהיר אחת ולתמיד כי קק"ל נאמנה על קרקעות הלאום, היא קיבלה את הנאמנות הזו מידי הדורות הקודמים, והיא חייבת להעביר אותה לדורות הבאים. אסור להסכין עם לחצים מצד אינטרסנטי כזה או אחר. לא זו השליחות הציונית הלאומית. השליחות היא אחת ויחידה: לשמור על קרקעות הלאום.

השליחות האחת והיחידה של קק"ל היא שמירה על קרקעות הלאום

דבר אחרון שעדיין לא עלה עדיין לדיון הוא ההתייחסות למה שנקרא "החלק של רשות הפיתוח במינהל". בהקשר זה צריך להיות ברור לכל, כי כאשר הערכים מדברים על זכות השיבה, תביעתם בעצם כפולה. האחת – תביעה דמוגרפית שעליה מרבים לדבר. השנייה היא תביעה על טריטוריה. הערכים הפלשתינאים מעולם לא נסוגו מהתביעה הטריטוריאלית שלהם, והתביעה הזו היא על קרקעות רשות הפיתוח. בהקשר זה חייבים מדינת ישראל והמינהל לענות לסקרים שנעשו על ידי אוניברסיטאות בית לחם וא-נג'אח ואחרות על אודות מה שהם מכנים הזכויות על הקרקעות "שלהם". אם היה קיים חוק רשות הפיתוח, ייתכן בהחלט שהייתה להם תביעה בעניין זה.

נקודה חשובה נוספת שראויה לעיון מעמיק: עתיד קק"ל בתוך מינהל המקרקעין. אין מנוס מן השאלה הזאת. אם יתברר שיש אי-התאמה בין המינהל לבין קק"ל, כי קק"ל לטעמי היא ה"וקף" של המדינה היהודית, אם אין הלימה, כי על פי עמדת בג"ץ יש צורך על פי החוק בשוויוניות ביחס לקרקעות המדינה – משמעות הדבר היא שבסופו של דבר תיאלץ קק"ל לבצע את הפרדה שכבר זמן רב מדברים עליה.